

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies nonus et decimus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1925

II. SS. Tiberii Et Sociorum Passio Altera

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72556](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72556)

PASSIO I puit eos de cathasta, et subito apparuerunt
liberatur. iuxta fluvium qui dicitur Araur (1) in vico qui
vocatur Caesis Sylvia Ligone (2) et requieverunt
sub arbore et invocaverunt Dominum. Tunc
beatus Thiberius dixit: « Domine Iesu Christe,
fili Dei vivi, perforce desiderium cordis eorum
qui in tuo nomine sancto volunt gloriarum de pas-
sione martyrii mei; custodi nos ab omnibus peri-
culis huius saeculi. » Et cum compleverit sanctus
Thiberius orationem suam, facta est vox de
caelo dicens ad eum: « Thiberi, exaudita sunt
orationes tuae. »

27. — ¹ petieris B. — ² nos B.

(1) Lege Araurim, nunc l'Hérault. — (2) Quis
sit locus ille (si tamen lectio vera est) nulla ra-

27. Et post haec dixit sanctus Thiberius cir-
cumstantibus sibi: « Si sepelieritis corpora nos-
tra, quicquid petieritis ¹ a Domino dabit vobis et
liberabit vos ² a nequitia diaboli. » Postea vero
collegerunt corpora sanctorum et cum aromati-
bus condiderunt illos in loco qui dicitur Caesis
Sylvia Ligone. Passus est autem sanctus Thibe-
rius una cum sancto Modesto et Florentia, die
quarto idibus novembris, regnante domino Iesu
Christo anno ducentesimo quinquagesimo quarto,
cui est honor et gloria, virtus et potestas, per
infinita saecula saeculorum. Amen.

*Reliquiae
colliguntur.*

tione assequi potuimus.

II. SS. TIBERII ET SOCIORUM PASSIO ALTERA

*E codicibus Veneto Sancti Marci IX. 20 (= 1) et Eboracensi XVI. G. 23 (= 2). Cf. Comm.
praev. num. 4.*

De sancto Tyberio martyre.

*Nituntur
pater
Tiberii*

1. Tyberius, Helee ¹ viri nobilissimi sed pagani
filius, anno octavo ² Valeriani (1) passus est. Valerianus enim mox in ³ imperium sublimatus,
christianos undecumque ⁴ ad ydolatriam trahens,
nolentes interfici iussit. Quod ut audivit
Tyberius, non solum tam execrabile scelus per-
horruit ⁵, sed et totis ⁶ visceribus resistere cepit.
Iratus princeps nefarius ⁷, accessit ⁸ patre, ei
suadere cepit ut filium, relicto christiane reli-
gionis cultu, traheret quantocius ⁹ ad culturam
deorum. Cui Heleas ¹⁰, utpote paganus libenter
annuens, ipsum a Christi cultura blandimentis et
terroribus ¹¹ nisus ¹² est revocare. Sed cum nec
sic ¹³ averti ¹⁴ posset, pater eius cepit estuare ¹⁵
animo et in eum insanire tyrannique animum
contra filium concitare. Cumque beato Tyberio
pater eius diceret, cur Christum flagellatum et
passum sequi vellet, respondit Tyberius quia eius
flagellatio et passio fuit peccatorum remissio,
ideoque ab ipso non ¹⁶ posset ullatenus separari ¹⁷;
cuius veram professionem nonnullorum cecorum
illuminatio infirmorumque sanatio affirmabat.

*et Valeria-
nus illum
a Christo
avertere.*

2. Quo audito Valerianus, patre accersito ¹, de-
nuo Tyberium iussit suis conspectibus sisti. Quo
oblato, sedens pro tribunali, Cesar sciscitari ² ce-
pit quare ³ diis ceremonias reddere ⁴ contempneret
et contra iussa principum agere presumeret.
An ignoraret Christi cultores diversis penis ius-
su ⁵ principum ⁶ puniendos? Cui Tyberius signa-
culo crucis armatus respondit: « Christi me mili-
tem noli dubitare, Cesar, ipsumque corde

credere et ore confiteri semper me noveris et
illi soli servire, et ipsum adorare ⁷, sculptilibus
vero et lapidibus numquam fidem adhibere ⁸. »
Quod audiens pater eius infremuit sibi que con-
dolere circumstantes amissione periture unice
sobolis flebilibus adhortatus ⁹ est verbis. Cui
se inquit ¹⁰ perire non posse, si facultas ei daretur
permanendi in sanctorum congregatione. Hiis
auditis, Valerianus iussit eum fugitari ut ad-
quiescens ydolis immolaret ¹¹. Cui cum puer Ty-
berius subiungeret semel se dixisse Christum ad-
rare Dei filium ¹², iterum eum precepit in catho-
mo ¹³ cedi.

3. Dum autem hec ¹ agerentur et cedentium
brachia divina ulcione arescerent ² et ipse tyran-
nus ³ clamans manus pre ⁴ dolore ⁵ torqueretur,
cepit evocato ⁶ patri magum ⁷ filium dicere.
Ad quem cum Tyberius diceret se magum ⁷
non esse, nec hoc magicam ⁸ artem fore, sed
Christi iustum esse iudicium, cuius ulcione ma-
num amisisse se nosse ⁹ deberet, ad experiendam
virtutem eius: « unde si possibile ¹⁰ est diis de-
busque tuis restituendi manum tuam sanam, ne-
cessario roga eos ¹¹. » — « Tu, » inquit ¹² Valerianus,
« michi esto propicius et ostende nunc virtutem
Christi tui. » Tyberius dixit: « Licet non merearis
quod exigis ¹³, fiat tamen ut astantes virtutem
eius discant et sic a suo errore recedant et in
Deum verum dominum Iesum Christum cre-
dant. » Ad hanc vocem continuo manus eius sa-
nata est. Valerianus autem illum quasi emendan-
dum tradidit patri suo et ultro immolare ¹⁴ ydo-
lis suadendum.

*Tiberius
manum
Valeriani
curat;*

1. — ¹ Heloe 2. — ² ita 2; octaviani 1. — ³ om. 1.
— ⁴ unumcumque 1. — ⁵ peroruit 1. — ⁶ totus 1.
— ⁷ nepharius 1, 2. — ⁸ acresito 1; accessito 2. —
⁹ quam /// 1. — ¹⁰ Eleas 1. — ¹¹ terribus 1; erro-
ribus 2. — ¹² iussus 1. — ¹³ om. 1. — ¹⁴ adverti
1. — ¹⁵ exsturare 1. — ¹⁶ om. 2. — ¹⁷ revocare 2.
2. — ¹ acresito 1; acc. patre 2. — ² sciscitari
1. — ³ quia 1. — ⁴ redere 1. — ⁵ iussi 2. — ⁶ om.

(1) Valerianus imperatorem (253-259) octavum
annum non attingisse vix est cur moneamus. E

2. — ⁷ adoro 2. — ⁸ adhybere 1. — ⁹ adoratus 2. —
¹⁰ inquit 1. — ¹¹ ad quiescens ydolis immolaret 1. —
¹² filium 1 plerumque; filium Dei 2. — ¹³ chacom 1.
3. — ¹ om. 2. — ² accrescerent 1. — ³ tyramnus
1. — ⁴ proch 2. — ⁵ dolor 1. — ⁶ evocare 1. — ⁷ ma-
gnum 1. — ⁸ magicum 1. — ⁹ nosce 1. — ¹⁰ possi-
bile 1. — ¹¹ reos ante corr. 2. — ¹² inquit 1. —
¹³ petis 2. — ¹⁴ ymolare 1.

Valeriano praeside sequioris aevi hagiographi im-
peratorem fecerunt. Supra, p. 405, annot. 1.

blanditiis tentatur; 4. Quem pater ad domum ducens¹ ibi eum multis blandis sermonibus a fide Christi avertere est conatus, saltatricibus cum² organis cantantibus ante eumque³ saltantibus⁴ quatinus⁵ in libidinosas⁶ illecebras illectus ad amorem eius seculi⁷ animus flecti posset. Sed quem nec mine ferrere⁸ nec blandicie decipere potuerunt, nulle illecebre ad amorem sui trahere valuerunt⁹. Cum igitur nec sic flecti potuisset, intromisit eum in cubiculum diversis ornamentis et lapidibus preciosis¹⁰ ornatum¹¹. In quo in corde

Psalm. 118, 80.

gressus perfecto, orabat dicens: « Confirmame, Deus, in virtute tua, ut fiat cor meum firmum et immaculatum, ut non confundar. » Quo orante claritas divina eum subito circumfulsit et odore suavissimo ipsum cubiculum respersum fuit. Quod cum patri nunciatum fuisset, ad consolandum filium suum deos venisse dixit, et accedens angelorum fore presentiam vidit. Quos dum cerneret, officia oculorum statim amisit. Quibus perditis, clamor magnus cum fletu attollitur, tota pene civitas commovetur. Et princeps audiens quid acciderat, festinus¹² venit. Quem cum excecatum¹³ videret et quomodo ei accidisset quereret, deos in cubiculo quo filium induxerat se vidisse fatetur et eorum intuitu cecum se factum. Quibus verbis princeps credidit et eum ad templum Ferontis iussit duci, ut ibi victimis Iove placato ab eo lumen recipere mereretur. Quod cum nullatenus sibi prodesset sentiret¹⁴, flebilibus¹⁵ vocibus a filio curationis beneficium postulavit. Quem cum poplite tenus¹⁶ precaretur et ut diis renunciaret a filio exigeretur, divina clementia precibus filii favente, oculi eius illuminati sunt.

aliis coruscant miraculis;

5. Quo facto miser non dedit gloriam Deo vivo et vero sed diis suis, querens quibus penis perimeret filium. Angelus autem Domini cuidam, nomine Modesto¹, apprensus precepit ei: « Tolle puerum et cum eo transfretare². » Ad monicionem igitur angeli transfretantes, ipso duce ac comite ad quendam fluvium, Adeaurum (1) nomine, pervenerunt; ubi sub arbore quercu quieverunt, et dum plerisque dominus per hos operaretur virtutes, aquila³ his victum cotidie deferebat⁴. Confitebantur autem eos demonia a multis exuentia. Conversis⁵ autem ad fidem Christi populorum catervis⁶ et ad baptismum convolantibus multis, [nam] per signa et orationes eorum paralitici curabantur et ceci illuminabantur.

a Diocletiano accitus,

6. Denique Valerianus a Sapore rege Persarum captus est (2) et Galienus tam claro Dei iudicio territus tamque¹ miseri college permotus exemplo pacem ecclesiis² satisfactione restituit trepida. Galienus autem cum rempublicam dese-

ruisset et Mediolani libidini inserviret, occisus est. Post hec Claudius de voluntate senatus sumpsit imperium; post Claudium Aurelianus socius tyrannus, quem subsecuti sunt Faustus, Probus et Carus cum filiis suis Carino et Numeriano. Post quos Dyocletianus et Maximianus super omnes persecutores christianorum fuerunt pessimi et atrocissimi tyranni. Sed cum immundus vexaret spiritus filium Dyocletiani, clamabat per os eius a³ nullo se eici posse nisi⁴ eum Tyberius pelleret accersitus⁵. Cumque a demone quis et unde et ubi esset didicisset, confestim ad eum milites misit. A quibus cum Dei vir qui et unde essent et cur venissent inquisisset, aiunt se romanos gentiles et a Dyocletiano missos, et ut eius filium curare debeat a demonio deprecaretur.

7. Quibus auditis una cum collega suo Modesto profectus est. Ad quem cum accessisset <et> ab eo interrogatus fuisset utrumne esset ille Tyberius cuius fama ingens suas penetravit aures, nichil respondit neque Modestus. Compulsus tandem Tyberius impavidus tyranno constanter ait: « Cur interrogas senem¹ cuius caniciei debitum honorem renuis impendere? » Cui Dyocletianus: « Ut quid, » ait, « tam severe loqui presumis et contumacibus verbis? » — « Non sum, » inquit², « contumax, o imperator. » Cumque hec et alia imperatori Tyberius responderet, demon cuius vexatione³ laborabat Dyocletiani⁴ filius clamare cepit: « Quid me, Tyberii, ante tempus torquere venisti? » Ad hoc tyrannus⁵: « Potesne, Tyberii, curare filium meum? » Cui ille: « Non, sed Iesus Christus. » Et accessit ad filium et posuit manum super caput eius et dixit: « Spiritus immunde, tibi in nomine Iesu Christi precipio ut ex eas continuo. » Qui statim exiens nonnullos de circumstanti populo discerpit. Videns autem hec Dyocletianus ait Tyberio: « Oportet te meis favere preceptis, ut adquiescens diis immortalibus litare velis, quorum nutu meo filio demonium eiecisse cognosceris, et a me multis ditatus muneribus etiam dimidia porcione regni mei pociers. » Cui Tyberius ait: « His tuis perituris muneribus non egeo, quia Christum remuneratorem iam possideo. » Dyocletianus, hoc audito, nimio furore repletus: « Nisi meis, » inquit⁶, « iussionibus⁷ obtemperaveris, mala morte peribis. »

ab eius filio daemone expellit;
E

Matth. 8, 29.

F

8. Qui cum sacrificare¹ contempneret, onustum bactis ferreis² in carcere cum Modesto sine cibo et potu recludi precepit. Ubi dum orarent, subito terre motus ingens factus est, et nimia claritate divina carcere perfuso³, exterriti custodes fugerunt et quod viderant Dyocletiano nun-

cum sociis atrocissime tortus,

Matth. 28, 2.

4. —¹ dicens 1. —² et 1. —³ quem 1. —⁴ (ante - s.) om. 2. —⁵ quatenus 2. —⁶ (i. l.) illibidinosas 1. —⁷ (e. s.) s. e. 2. —⁸ terore 1. —⁹ voluerunt 1. —¹⁰ om. 2. —¹¹ ut supra alibi etc. add. 2 qui hic des. —¹² festinus 1. —¹³ exortatum 1. —¹⁴ scetiret 1. —¹⁵ flebilibus 1. —¹⁶ nus 1.

5. —¹ molesto 1. —² transfretare 1. —³ aquila 1. —⁴ deferebat 1. —⁵ conversus 1. —

⁶ chatervis 1.

6. —¹ tamquam 1. —² excelsis 1. —³ an 1. —⁴ nixi 1. —⁵ accersitus 1.

7. —¹ semen 1. —² inquit 1. —³ vessatione 1. —⁴ hic Diocleciani 1; nonnumquam etiam scribit Diocletianus, Dyoclecius. —⁵ tyrannus 1. —⁶ inquit 1. —⁷ iussionibus 1.

8. —¹ sacrificare 1. —² ferreis 1. —³ perfuso 1.

(1) Lege Araurim, l'Hérault. — (2) Quae sequuntur de serie imperatorum operose collegit Petrus ut a Valeriano, quem imperatorem esse Novembris Tomus IV.

existimavit, ad Diocletianum laberetur. Supra, p. 405, annot. 1. Cf. Comm. praev. num. 4.

PASSIO II eiaverunt. Turbatus Dyocletianus iussit ⁴ eos in amphitheatro bestiis tradi. Qui cum in nullo lederentur a feris, indignatus denuo imperat clibanum accendi. In quo cum psallerent ⁵, ignis Dan. 3, 50. eos non tetigit nec quicquam ⁶ molestie intulit ⁷. Erectis quoque de medio clibani, Dyocletianus iratus iussit leonem ⁸ fortissimum ad eos devorandos adduci ⁹. Qui omni ferocitate deposita, cum in nullo eis noceret, iussit eos Dyocletianus in catastam levare ibique extentos ¹⁰ una cum beata Florentia, que videndo mirabilia que in populo fiebant crederat, cedi. Cumque diu usque ad dissolutionem membrorum cederentur ¹¹, beatus Tyberius oravit dicens: « Domine

Christe Iesu, adiuva nos. » Ad hanc vocem terre ¹² D motus factus est et templum corruit ¹³ maximeque populi partem oppressit. Confusoque ¹⁴ imperatore vix cum paucis evadente, angelus Domini descendit et sanctos de catasta eripiens ad locum ubi erant quando a Dyocletiano vocati eos transvexit. Ubi dum oraret beatus Tyberius elapsa voce celitus super omnibus de quibus Dominum deprecatus fuerat, exauditus se fore audivit. Completa autem oratione, suas immaculatas animas Domino reddiderunt ¹⁵. Quorum corpora christiani colligentes in territorio Agatensi ¹⁶ celebriter in Cesarione (1) aromatibus condiderunt.

animam
Deo reddit.

⁴ iussit 1. — ⁵ psallerent 1. — ⁶ quicquam 1. — ⁷ intulit 1. — ⁸ iterat 1. — ⁹ aduci 1. — ¹⁰ extentos 1. — ¹¹ dissolutionem cuius usque dis. m. c.

1.—¹² tere 1. — ¹³ corruit 1. — ¹⁴ confusioque 1.—¹⁵ reddiderunt 1. — ¹⁶ territorio Agatati 1.

(1) Cesserone. Comm. prae. num. 1.

B

E

DE S. SPACIO MARTYRE

ANDELIACI IN AGRO ROTHOMAGENSI

H. D.

TEMPORE
INCERTOS. Spatii
memoria.

1. *Andeliaci (Les Andelys, dep. Eure), qui locus est dioecesis Ebroicensis, olim Rothomagensis, passus esse fertur S. Spacius, cuius elogium duplex profert Andreas Saussayus. Et ita quidem primo loco: Quarto idus novembris. Andeliaci ad Sequanam natalis sancti Spatii martyris, qui ex Baiocae submaeniis originem trahens, eo tempore quo in procellis christiana religio efflorescebat, Christo ut testimonium illustre redderet, ad Castrum Andeliacum, inquinatum ethnicae superstitionis spurcitia venit: ubi, dum impugnat impios ritus purumque Christi cultum praedicat ac tuetur, sanguinis profusione confessionem suam obsignavit, atque eodem loco tumulatus insigne apud maiores meruit egregie confecti agonis monumentum (1). In Supplemento autem, quo praeter additios sancti nonnulli accuratius recensentur: Andeliaci ad Sequanam in agro Rothomagensi veneratio sancti Spatii martyris Baiocensis, cuius cum corpore sacro honorabile nomen antiquissima ibi religione observatur (2). Cum nulla sit huius sancti mentio in antiquis martyrologiis, nec ulla eiusdem Passio in codicibus occurrat, haec ex Baiocensium traditione, et hac quidem recentioris aevi, accepta sint oportet. In sola enim Baiocensi dioecesi S. Spatii memoria agitur.*

Lectiones
breviarii.

2. *Quaecumque autem de eodem apud Baiocenses circumferuntur, congesta sunt in tripartita lectione breviarii Baiocensis, quam ex novissima eiusdem recensione proferimus: In ipsa civitate Baiocensi sanctus Spacius martyr natus est. Fi-*

dem christianam a parentibus simul et omnium virtutum accepit exempla; ipse autem paterna vestigia ingrediens, avita ampliorem gloriam adeptus est. Hic, Spiritus Sancti impellente gratia, licet sacerdotii dignitate insignitus non esset, saluti animarum totum se mancipandi consilium iniit, perficiendique propositi, tanta laude digni, occasionem quaesivit et nactus est. Ferrebat tunc Iuliani apostatae in Christi discipulos odium, unde cruentae in quibusdam locis exortae sunt persecutiones. Sanctus Spacius in ecclesiam Rothomagensis, ubi saeviebat inimicorum Christi rabies, transmeavit, ut fideles adhortationibus suis in fide confirmaret. Quum ergo Andeliacum devenisset, proditus et deprehensus a satellitibus, nec blanditiis nec minis ad deserendam Christi fidem adduci potuit et cum aliis quibusdam christianis, felici martyrio gloriosam vitam absolvit. In eodem loco clam et absque pompa sepultus est, anno secundo vel tertio supra trecentiesimum sexagesimum. Quodam elapso tempore, super tumulum sancti Spatii et sociorum aedificata est ecclesia quae postea facta fuit collegialis. Reliquiae vero eiusdem beati martyris et sociorum e sepulchro extractae et in diversa loca translatae sunt. Pede uno item et uno brachio sancti Spatii olim dotata fuerat ecclesia cathedralis Baiocensis, quae eximio honore sacras martyris exuvias venerabatur (3). Harum etiam nunc laetatur civitas Baiocensis partem aliquam tenere, tum in ecclesia cathedrali (4) tum praecipue in sacello hospicii infirmorum

(1) *Martyrologium Gallicanum*, t. II, p. 852. — (2) *Ibid.*, p. 1194. — (3) Ita et HERMANT, *Histoire du diocèse de Bayeux* (Caen, 1705), p. 29, ex « *Invent. eccl. Baioc. ann. 1369* ». Huius autem inventarii nullum superesse vestigium

monet R. D. L. Le Mâle, canonicus Baiocensis, a quo et alia plurima de cultu S. Spatii nos accepisse grato animo profitemur. — (4) A Calvinianis ablatae, reliquias postmodum restitutas fuisse ita narrat HERMANT, l. c., ex « *Reg.* et